

ዝኸሪ ህይወት ገዲም ተጋዳላይ

ቀዳማይ ዋና ጸሓፊ ህ.ግ.

ብጻይ ሮሞዳን መሓመድኑር

ዝኸበርኩምን ዝኸበርኩንን!

ኣብ ዓለም፡ ቅያታት ዝፍጸም፡ ብብርቱቦ ድሌትን ፍቕሪንዩ። እቲ ንግሎባዊ ስትራተጂ ርእሰ ሓያልን ፈንጢሱ፡ ዓለም ኣይክኣልን ዝበለቶ ቃልሲ ኤርትራውያን ንናጽነት ክውን ዝገበረ ተኣምራታዊ ታሪኽ፡ ምንጩ ብርቱቦ ባህጊ ናጽነት፡ ሓያል ፍቕሪ ህዝቢን ሃገርን፡ ዘይንቕነቕ እምነት ኣብ ዕላማ ዝሰረቱ ጽንዓት ናይቶም ቀዳሞትን ዝሰዓብዎም ወለዶታት ተቓለስትንዩ።

ሎሚ....ሓደ ካብ ወነንቲ፡ መራሕቲን ኩስኩስቲንዩ፡ ክብርታትዩ፡ ዝነበረ ክቡር ብጻይ ነፋኑ ኣሎና። ብተወፋይነቱን ብቕዓት መሪሕነቱን ንዓወት ሓርነታዊ ቃልስና ዓቢይ ኣበርክቶ ዝገበረ፡ ገዲም ተቓላላይን ኣብነታዊ መራሕን፡ ቀዳማይ ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ተጋዳላይ ሮሞዳን መሓመድኑር፡ ፍሉይን ዕዙዝን ታሪኽን ሃገራዊ ፍቕሩን፡ ብልዑል ክብሪ እናዘከርና ንሰናበቶ ኣሎና።

ብጻይ ሮሞዳን፡ ኣብ መስከረም 2003 ምስ ጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ ኣብ ዝገበሮ ቃለ-መሕትት፡ “ካብ ኩሉ ኣብሊጽካ እትፈትዎ ነገር እንታይ’ዩ” ዝብል ሕቶ ምስ ቀረበሉ “ብዘይካ ኤርትራ እንታይ ክህሉ፡ ኩሉ ነገር ድሕሪ ኤርትራ’ዩ ዝሰርዎ” ክብል መለሱ። “ኣብ ቃልሲ መዓስ ተሳቲፍካ” ምስ ተባህለ ከኣ፡ “እቲ ንሜዳ ዝወጸናሉ፡ ካልእ መድረኽ ናይ ዕጥቃዊ ቃልሲ’ዩ ነይሩ። ሃገራዊ ቃልሲ ግን፡ ምስ መዛኖይ ቆልዑ ከለና፡ ኣብ ከባቢ 1952 ኢና ጀሚርናዮ” ክብል ገና ብንእስነቱ ሓያል ሃገራዊ ፍቕሬን ናይ ምቅላስ መንፈስን ከምዝሓደሮ ገሊጹ ነይሩ።

ኣብ 1938 ዓ.ም.፡ ካብ ኣቦኡ ኣቶ መሓመድኑር ሮሞዳንን ኣዲኡ ወይዘሮ ስቶም እድራስ ኢብራሂምን ኣብ ሕርጊጎ ዝተወልደ ሓርበኛ ተጋዳላይ ሮሞዳን፡ ካብ ሰለስተ ኣሕዋቱ መበል ካልኣይ እዩ። ኣብ 5ይ ዓመቱ፡ ኣብ ቤት-ትምህርቲ ቁርኣን፡ ቀለማውን ስነ-ምግባራውን ትምህርቲ ዝጀመረ ብጻይ ሮሞዳን፡ መባእታን ማእከላይን ደረጃ ትምህርቲ ኣብ ሕርጊጎ’ዩ ተማሂሩ። ድሕሪኡ፡ ካልኣይ ደረጃ ትምህርቲ ንምቕጻል ናብ ኣስመራ ብምግባዝ፡ ኣብ ቤት ትምህርቲ ኣልጃልያ ኣልዓረብያ ተጸንቢሩ። እቲ እዋንቲ ምስ ውሳኔ ፈደረሽን ተኣሳሲሩ፡ ፖለቲካዊ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ዝተገሃረሉ ግዜ ብምንባሩ፡ ንመንእሰይ ሮሞዳን ጽኑዕ መሰረት ፖለቲካውን ሃገራውን ንቕሓት ኮይኑዎ እዩ።

ኣብ ትምህርቲ ብዝነበሮ መንፋዓት ካብ መማህራኑ ሞኅስ ዝረኸበ መንእሰይ ሮሞዳን፡ 9ይ ክፍለ ድሕሪ ምውድኡ፡ ብዝረኸበ ዕድል ማህደራ-ትምህርቲ ኣብ መፋርቕ 50ታት ናብ ካይሮ ብምምራሕ ካልኣይ ደረጃ ትምህርቲ ኣብ ካይሮ’ዩ ዛቢሙ። ናብ ዩኒቨርሲቲ ዘእቱ ነጥቢ ስለዝረኸበ ከኣ፡ ኣብ ዩኒቨርሲቲ ካይሮ ኩለጅ ምህንድስና ተጸንቢሩ። ኣብ ሓምለ

1960 ኤርትራውያን ተማሃሮ ካይሮ፣ ንተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ኣብ ዝመስረትሉ እዋን፡ ሓደ ካብቶም ብመጀመርያ ዝተወደቡ፡ ተጋዳላይ ሮሞዳን መሓመድኑር'ዩ ነይሩ። ኣብ 1961 ዕጥቃዊ ቃልሲ ምስ ተወልዐ ከኣ፡ ካብቶም ቀዳሞት ናብ ሰውራ ክጽንቡሩ ዝተሃንጠዩ መንእሲያት'ዩ ነይሩ። “ሓንሳብ ጽንሑ” ስለዝተባህሉ ግን፡ ንሱን ብጸቱን ትምህርቶም ቀጺሎም። ኣብ ካልኣይ መፍርቕ 1963 ግና፡ ንዕኡን ብጸቱን “ትምህርትኹም ኣቋሪጽኩም ንሚዳ ክትከዱ ድልዎት ዲኹም? ዝብል ሕቶ ቀሪቡሎም። “ትምህርቲ ቅድሚ ሃገር ኣይንሰርዖን ኢና” ስለዝበሉ ከኣ፡ ወተሃደራዊ ስልጠና ክወስዱ ናብ ሶርያ ተላኢኹም።

ብጻይ ሮሞዳን ናይ ሓሙሽተ ኣዋርሕ ወተሃደራዊ ስልጠና ኣብ ሶርያ ድሕሪ ምቕሳም፡ ኣብ ሚያዝያ 1964 ንሚዳ ካብ ዝኣተዉ ኣስታት 20 ኣባላት ቀዳማይ ዙርያ ተግለምቲ ሶርያ እዩ። ኣብ 1965 ምስ ምቛም ክፍልታት ተ.ሓ.ኤ.፡ ፖለቲካዊ ኮምሽነር 4ይቲ ክፍሊ ኮይኑ ዝተመደበ ብጻይ ሮሞዳን፡ ኣብ 1967 ካብ ሚዳ ቃልሲ ንትምህርቲ ናብ ሃገረ ቻይና ካብ ዝተላእኩ 5 ኮሚሽነራት ክፍልታት ተጋደልቲ ሓደ'ዩ።

ተጋዳላይ ሮሞዳንን ብጸቱን ካብ ቻይና ዝተመልሱ እዋን፡ ተሓኔ ብውሽጣዊ ቅልውላው ትሕመሰሉ ዝነበረት ግዜ እዩ። ነቲ ብጉድለት ብቐፅ ኣመራርሓ፡ ናይ ምድኻም ኣንፈት ሒዙ ዝነበረ ሃገራዊ ቃልሲ፡ መስመሩ ንምስትኽኻል ብመሰረታውያን ተጋደልቲ ኣብ ዝተላዕለ ናይ ምእራም ምንቅስቃስ ድማ፡ ብጻይ ሮሞዳን ንጡፍ ግደ ነበሮ። በዚ መሰረት፡ ኣብ ዋዕላ ዓንሰባ — መስከረም 1968 ኣብ መሪሕነት ስሙር ሓይሊ ተመርጸ። ቀጺሉ ከኣ፡ ኣብቲ ኣብ ነሓስ 1969 ዝተኻየደ ዋዕላ ኣደብሓ፡ ኣባል ጠቕላሊ መሪሕነት ኰይኑ ተመርጸ። ይኹን-ምበር፡ እቲ ናይ ምእራም ምንቅስቃስ ተስፋ ምስ ተሳእኖ፡ ብጻይ ሮሞዳን ኣብ 1970 ምስ ብዙሓት ተቃለስቲ ብጸቱ ካብ ጠቕላሊ መሪሕነት ተ.ሓ.ኤ ተፈልዩ፡ ሓደ ካብ መሰረትቲት ቀዳማይ ወገን ህዝባዊ ሓይልታት ኰነ። ኣብቲ ኣብ ሓምለ 1971 ዝተኻየደ ዋዕላ እምባህራ፡ ኣባል መሪሕነት ቀዳማይ ወገን ህዝባዊ ሓይልታት ክኸውን በቐዑ። ብጻይ ሮሞዳን፡ እተን ክልተ ወገናት ሰሚረን ንህዝባዊ ሓይልታት ሓርነት ኤርትራ ክምስርታ ልዑል ግደ ዝተጻወተ መራሒ'ዩ። ድሕሪ ስምረት ክልቲኡ ወገናት ከኣ ኣባል ላዕለዋይ መሪሕነት ህዝባዊ ሓይልታት ብምኻን ቃልሱ ቀጺሉ።

ብጻይ ሮሞዳን፡ ካብ 1970 — 1976 ኣብ ዝነበረ ዓመታት፡ ብደረጃ ላዕለዋይ መሪሕነት፡ ኣብ ሚዳ ቃልሲን ወጻኢ ሃገርን እናተንቀሳቐሰ፡ ናይ መሪሕነት ተራኡ ብብቕዓት ድሕሪ ምፍጻም፡ ኣብ ቀዳማይ ውድባዊ ጉባኤ ህዝባዊ ግንባር- ጥሪ 1977፡ ኣባል ፖለቲካዊ ቤት ጽሕፈትን ዋና ጸሓፊ ህዝባዊ ግንባርን ኮይኑ ተመሪጹ።

ድሕሪ ቀዳማይ ውድባዊ ጉባኤ፡ ብጻይ ሮሞዳን፡ ብደረጃ ዋና ጸሓፊ ውድብ ሀ.ግ. ካብ ሜዳ ኤርትራ ናብ ወጻኢ ሃገር እናተንቀሳቆስ፡ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ንናጽነትን ፍትሓውነቱን ኣብ ምፍላጥ፡ ዝምድና ውድብ ህዝባዊ ግንባር ምስ ዝተፈላለዩ ሃገራት፡ ፖለቲካዊ ሓይልታትን ኣህጉራዊ ውድባትን ኣብ ምስፋሕ፡ ደገፋት ንቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ምዕዛዝ፡ ኣብ ወጻኢ ዝነበሩ ዜጋታት ኣብ ምውዳብን ኣበርክቶኦም ኣብ ምሕያልን፡ ልዑል ስራሕ ዝሰርሐ ኣብ ታሪኽ ደሚቕ ዝከከር ዕማማት ዝፈጸመ ብጻይ እዩ።

ሓርበኛ ተጋዳላይ ሮሞዳን ኣብ 1987፡ ኣብ ካልኣይን ሓድነታዊን ጉባኤ ህዝባዊ ግንባርን ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ (ሳግም)፡ ኣባል ማእከላይ ሽማግሌን ፖለቲካዊ ቤት ጽሕፈትን ኮይኑ ተመርጸ። ብደረጃ ፖለቲካዊ ቤት ጽሕፈት፡ ሓላፊ ናይቲ ሽዑ ዝቐመ ክፍሊ ፍትሒ ብምጻን ድማ፡ ፍርዳዊ ትካልን ሕግታትን ኣብ ምምስራትን ምምዕባልን መሪሕ ግደ ተጻዊቱ።

ብጻይ ሮሞዳን፡ ክሳብ ናጽነት፡ በዚ ዝተጠቐሰ ጽፍሒ ናይ መሪሕነት ንሃገሩን ህዝቡን ብተወፋይነት ድሕሪ ምግልጋል፡ ድሕሪ ናጽነት ክሳብ 1994 ኣብ ዝነበረ ዓመታት ጸሓፊ ክፍሊ ፍትሒ፡ ኣማሓዳሪ ኣውራጃ ደንካልያ፡ ሚኒስተር ፍትሕን ሚኒስተር ዞባዊ ምምሕዳራን ኮይኑ ኣገልጊሉ። ኣብ ሳልሳይ ውድባዊ ጉባኤ ህዝባዊ ግንባር 1994 ከኣ፡

ብፍቓዱ ካብ ምርጫ መሪሕነት'ኳ እንተወረደ፡ ክሳብ ዕለተ መስዋእቱ ቃልሱ ንዳግመ ህንጻት ሃገርን ምክልኻል ልዑላውነትን አየቋረጸን።

ስውእ ተጋዳላይ ሮሞዳን መሓመድኑር፡ ኣብ እዋን ሓርነታዊ ቃልሱን ድሕሪ ናጽነትን ኣብ ዝለዓለ ጽፍሒ ናይ መሪሕነት ተመዲቡ ኣብ ዝሰርሓሉ፡ ኣብ ምምዕባልን ምድላብን ፖለቲካዊን ወተሃደራዊን፡ ቁጠባዊን ዲፕሎማሲያውን ዓቕምታት ውድብ ህ.ግ.፡ ከምኡ'ውን ኣብ ህንጻት ትካላዊ ብቕዓትን ምኽራብ ካድረታትን ዝነበሮ ኣበርክቶ ልዑል ክብሪን ኣድናቕትን ዝወሃቦ እዩ።

ሓርበኛ ተጋዳላይ ሮሞዳን መሓመድኑር፡ ኣብ ርእሲ ትምህርቱ፡ ብውልቃዊ ጻዕሪ፡ ነብሱ ብምምዕባል ልዑል ፖለቲካዊን ፍልስፍናዊን ፍልጠት ከጥሪ ዝኸኣለ መራሒ እዩ ነይሩ። ቁንቋታት ትግሪ፡ ዓረብ፡ ትግርኛን እንግሊዝን ዝፈልጥ ብጻይ ሮሞዳን፡ ንህዝቢን ተጋደልቲን ብፍልጠት ክምልምልን ከማዕብልን ከይተሓለለ ዝጽዕር፡ ብርቱዕ ፍቕሪ ህዝቢን ሃገርን ዝነበሮ ብጻይ ኢዩ ነሩ።

ስውእ ተጋዳላይ ሮሞዳን መሓመድኑር፡ በዓል ሓዳርን ኣቦ ሸድሸተ ውሉዳትን እዩ።

ከምዚ ዝኣመሰለ፡ ኣብ ቃልሲ ንናጽነትን ድሕሪኡን መሪሕ ግደ ዝነበሮ ዓቢይን ክቡርን ተቃላሳይ፡ ምቕሉልን ኣብነታዊን መራሒ ንሓዋሩ ብኸብሪ ኣብ እነፋነወሉ ህሞት እምበኣር፡ ከም ሃገራውያን ዝስምዓና ሓዘን ርዝነቱ ቀሊል ኣይኮነን።

ተጋዳላይ ሮሞዳን መሓመድኑር ብልዑል ፍቕሪን ተወፋይነትን፡ ምሉእ ዕምሩ፡ ስለ ህዝቢን ሃገርን ተበጅዮ ድሕሪ ምግልጋል፡ ብዘጋጠሞ ሕማም፡ ኣብ ውሽጢ ሃገርን ወጻኢን ሕክምናዊ ክትትል ክገብር ድሕሪ ምጽናሕ፡ ብ29ታሕሳስ 2021፡ ኣብ ሱዳን ተሰዊኡ።

ሎጂ 02 ጥሪ 2022 ድማ፡ ክቡር ፕረዚደንት ኢሳይያስ አፈወርቂ፡ ላዕለዎት ሰበሰልጣን መንግስቲን ግንባርን፡ ኣዘዘቲ ሰራዊት፡ መራሕቲ ሃይማኖት፡ ቤተሰቡን መቐጻጸቡን ኣብ ዝተረኸቡሉ፡ ኣብ መካነ መቐብር ሓርበኛታት ኣስመራ፡ ብኸብ ዝበለ ስነ-ስርዓት ሓመድ ኣዳም ለቢሱ።

ዕረፍቲ ናይ ከምዚ ዝኣመሰለ ላዕለዎይ መራሕን ክቡር ብጻይን፡ ንሃገርን ህዝቢን ዓቢ ክሳራ'ኳ እንተኾነ፡ ብጻይ ሮሞዳን መሓመድኑር፡ ኣብ'ቲ ዝተዋህቦ ዕምራ፡ ብምሉእ ዓቕሙን ብልሑን፡ ንሃገሩን ህዝቡን ተወፍዮ ዝሰርሐ፡ ኣብነት ኮይኑ ዝመርሐን ዘቃለሰን፡ ሃገራዊ ግቡኡ ብምልኣት ዝፈጸመ ተቐላባይ ብምዃኑ፡ ነቲ ብዙሕ ዝዓመመሉን ዘፍረየሉን ጉዕዞ ህይወቱ ብሓበንን ዓቢይ ክብርን እናዘከርና ኢና ንፋነዎ ዘለና።

መንግስቲ ኤርትራን ህዝባዊ ግንባር ንደሞክራሲን ፍትሒን፡ ብመስዋእቲ ናይዚ ገዲምን ውፋይን ተቐላባይን ኣብነታዊ መራሕን ዝተሰመዖም መሪሕ ሓዘን እናገለጹ፡ ንመላእ ህዝቢ ኤርትራ፡ ስድራቤቱን መቐጻጸቡን “ጽንዓት ይሃብኩም! ጽንዓት ይሃበና!” ይብሉ።

ዘልኣለማዊ ዝኸሪ ንሰማእታትና!

ዓወት ንሓፋሽ!